

Kako će novi Pakt o migracijama utjecati na Hrvatsku i druge zemlje na vanjskim granicama Europske unije

Novi [Europski pakt o migracijama i azilu](#) oblikuje novu migracijsku politiku EU-a, prvenstveno usmjerenu na odvratanje neovlaštenih migracija, s naglaskom na deportacije. Posljedično, novi prijedlog Europskog pakta o migracijama i azilu smanjuje zaštitne mjere, povećava detenciju, krši ljudska prava i međunarodno pravo i odmiče se od svojih temeljnih vrijednosti. Iako je Novi pakt trebao olakšati teret državama članicama na vanjskim granicama (poput Grčke, Italije, Španjolske i nedavno Hrvatske), on iznova stavlja najveći teret na te zemlje. Neučinkovita Dublinska uredba zamjenjuje se centrima za 'provjeru prije ulaska' koji dovode do širenja 'žarišnih točaka', što dodatno opterećuje države članice na vanjskim granicama EU-a te krši međunarodno pravo.

Centar za mirovne studije želi naglasiti sljedeće **tri glavne zabrinutosti** u vezi s predloženim Paktom o migraciji i azilu i njegovim implikacijama na države članice na vanjskim granicama EU, poput Hrvatske.

1) Centri za 'provjeru prije ulaska' reproduciraju centre za detenciju i pristup 'žarišnih točaka'.

Formiranje centara za 'provjeru prije ulaska' s jedinom svrhom da se zatvori rupa između azila i detencija dovodi do stvaranja migracijskog sustava koji ukida ljudska prava i dokida već limitirane zaštitne mjere. **Tijekom postupaka provjere ljudi bi automatski bili zatvoreni u za to predviđenim objektima s ograničenim pristupom informacijama.** Po završetku provjere ljudi bi mogli dobiti pristup postupku azila ili postupku vraćanja na granici. Ti postupci mogu trajati do šest, a u slučaju "masovnog priljeva" i do deset mjeseci. Još jedan zabrinjavajući element odnosi se na pristup pravnoj pomoći ili pravu na žalbu jer predložena Uredba ne predviđa pravni lijek protiv odluka o vraćanju.

To bi samo po sebi moglo pokrenuti pitanje odgovornosti Unije, jer nije kompatibilno s Europskom konvencijom o ljudskim pravima koja, kako je razvijena u sudskoj praksi Suda, zahtijeva pristup suspenzivnom pravnom lijeku u opisanim slučajevima. Također je vrijedno napomenuti da bi se gore spomenuti postupci provjere odnosili i na ljude koji se nalaze na teritoriju EU ako postoji naznaka da su na njega iregularno ušli. **Otvaranje centara za 'provjeru prije ulaska' ne bi samo dovelo do daljnjeg odstupanja od ljudskih prava, već će države članice EU-a smještene na vanjskoj granici EU-a pretvoriti u 'žarišne točke'.** Takav pristup posljednjih se pet godina pokazao kao metoda održavanja humanitarne krize koja dovodi do ozbiljnih kršenja ljudskih prava.

2) Iako je predloženi neovisni mehanizam nadzora korak prema učinkovitoj zaštiti ljudskih prava, previše je nejasno definiran i ograničenog opsega.

Novi pakt predlaže provedbu mehanizma kojim bi se nadziralo poštivanje temeljnih prava i istraživalo kršenja ljudskih prava u vezi s provjerom prije ulaska, nacionalnim pravilima o detenciji i načelom nevraćanja (*non-refoulement*). Međutim, **ostaje nejasno kako će se osigurati neovisnost nadzora - uzimajući u vid da će to biti izuzetno otežano ako promatrače bude trebala birati vlada. Dodatno, opseg aktivnosti nadzora treba proširiti kako bi mehanizam bio učinkovit.**

Trenutni se prijedlog odnosi samo na postupak provjere, a ne i na bilo koji drugi postupak. Imajući na umu da se kršenja i zlouporabe ljudskih prava događaju na zelenim granicama, na mjestima koja su teško dostupna - ali olakšavaju kršenja ljudskih prava i nasilne prakse - provedba istinski neovisnog mehanizma nadzora sa širokim opsegom aktivnosti praćenja može biti korak prema učinkovitoj zaštiti ljudskih prava. **Da bi ovaj mehanizam bio uspješan, posebno u zemljama za koje postoje brojna svjedočenja o kršenju ljudskih prava izbjeglica, neophodno je da on uključuje postojeće neovisne nacionalne institucije zadužene za praćenje kršenja ljudskih prava (poput ureda Pučke pravobraniteljice) i nevladine organizacije.**

3) Umjesto da nudi zaštitu, Novi pakt izlaže organizacije civilnog društva većem riziku ili kriminalizaciji.

Predložene [Smjernice za provedbu pravila EU-a o definiciji i sprečavanju omogućavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka](#) ne obeshrabruju države članice u kriminalizaciji organizacija civilnog društva. Zabrinjavajući trend kriminalizacije i kaznenog progona aktivista i organizacija civilnog društva zbog nuđenja hrane i skloništa ili besplatne pravne pomoći ljudima čiji status još nije uređen, neće prestati. Gore spomenute Smjernice pozivaju države članice da ne kriminaliziraju aktivnosti koje su "propisane zakonom". Ova fraza, "propisane zakonom", može izložiti sve koji ne predstavljaju službenu organizaciju civilnog društva riziku kriminalizacije solidarnosti.

Nadalje, Smjernice su gotovo isključivo usmjerene na akcije traganja i spašavanja, izostavljajući brojne aktivnosti koje se provode unutar teritorija i na kopnenim granicama EU-a. Imajući u vidu rastući trend kriminalizacije solidarnosti u Hrvatskoj, savjetodavna priroda ovih Smjernica nije dovoljno primjerena za prevenciju trenutne i buduće kriminalizacije organizacija civilnog društva i aktivista i aktivistkinja. Smjernice ne definiraju zaštitne mjere za organizacije civilnog društva koje pružaju informacije i nadziru kršenja ljudskih prava na granicama, a koje su pretežno na meti nacionalnih vlada, kao što je to slučaj u Hrvatskoj.

